

V I E N Y B Ė

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 13 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. BALANDŽIO (APRIL) 3 D.

Tel. Applegate 7-7257

KAINA 15 C

Dabar

JUOZAS TYSLIAVA

Artinasi laikas, kada pasaulis pradės savęs bijoti...

Tai skamba, kaip Biblijos studento pamokslas, ar ne?

Statistikos profesoriai yra nuobodūs vabalai, bet kai kada jie moka kalbėti gana įtikinančiais žodžiais ir sakniais. Pavyzdžiui, jie dabar tvirtina, kad pasaulis kasmet turės penėti 47 milijonus naujų burnų. Girdi, šiandien pasaulyje gyvena 2,750,000,000 žmonių, bet palauk, kas bus po 40 metų, kai žmonės, veisdami kaip krakalai, pasieks pusę bilijono...

Visi dabartiniai didmiesčiai būsią dvigubai didesni, ir oras pilnas lėktuvų...

Žodžiu, žmonijos upė bus išsištiejusi per krantus...

Bet tai tik viena mėnulio pusė. Antrosios tuo tarpu dar nėra sputnikai nėra matę.

Baimė, kad Žemė nepajėgs išmaitinti kasdien didėjančio gyventojų skaičiaus, bent tuo tarpu, neturi pagrindo.

Jeigu medicinos pažangos dėka, mirimų skaičius kai kuriose šalyse yra sumažėjęs net 50 procentų, tai, logiškai galvojant, tokia pat pažanga bus daroma ir kitose mokslo srityse.

Nereikia pamiršti, kad mūsų Žemėje dar guli norago nepaliesti dirvonai, kurie galės išmaitinti daug šimtų milijonų žmonių. O kur dar vandenynai su savo pasakiškais turtais? Taip, jūros ir vandenynai, kurių dugno žmogaus ranka dar nepasiekė...

Kai klausaisi tų save ir kitus gąsdinančių pranašų, tai prisimeni mūsų Adomą Jakštą, kuris anais laikais, kai daugelis iš mūsų dar buvome maži, savo Draugijoje rašė:

"Jau 1927 metais mūsų Žemė nepajėgs išmaitinti visų savo gyventojų..."

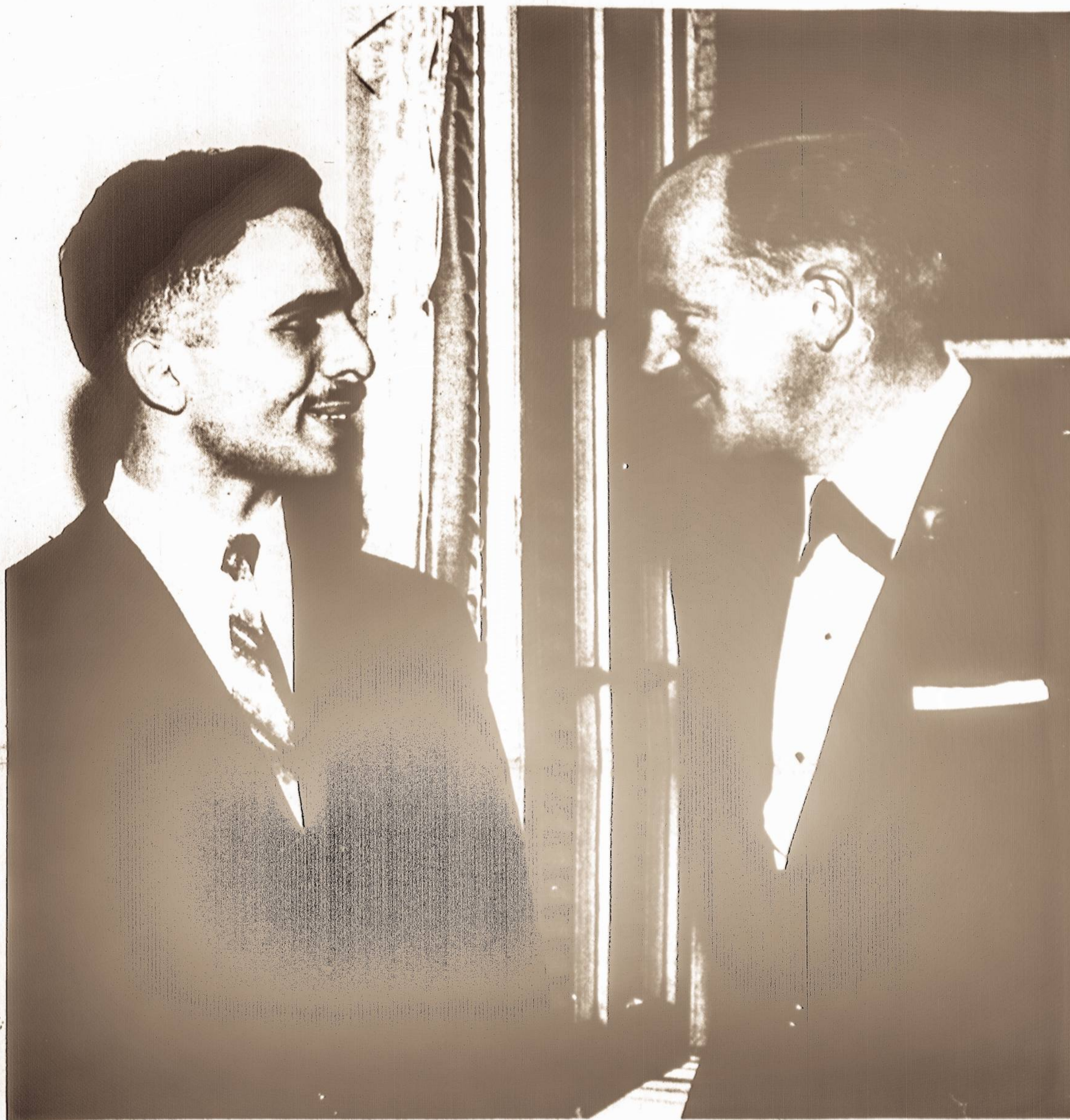
Kur trumpa, ten trūksta.

Pračių metų pabaigoje vienas gydytojas iš Alton, Ill. šio laikraščio redaktoriui parašė:

"Man dirbant vienoje salėje su kelių tautybių gydytojais, nepatogu gauti taip smulkutį lietuvišką laikraštį..."

Taip rašė vienas iš buvusių tremtinių, dėl kurių išleidimo į Ameriką šis "smulkutis laikraštis" nemažai kovojo.

Ši "incidentą" prisiminiau, skaitydamas dr. J. Basanavičiaus laiškus Vienybės Lietuvininkų redaktoriui P. Mikolajniui, — laiškus, rašytus iš Bul-

Tarptautiniai užkulisiai

ŽAIDIMAS SU OPOZICIJA

Kremlius merkia akį JAV, D. Britanijos ir Vokietijos opozicijos partijoms. Vokiečių socialistai nutarė siekti Vokietijos susivienijimo Sovietų nurodytu keliu, nors tas kelias esąs netikras, ilgas ir nesaugus.

Vienas iš įdomiausių paskutinės sovietų ofenzyvų momentų yra jų bandymas savo naudai palenkti Vakarų opozicijos partijas. Įvairiais neoficijais praėjo šimtmečio pabaigoje.

"Rašykite dažniau apie Tautos Namus ir jų reikalingumą. Vienybė Lietuvininkų nedidelė, bet jos balsas galingas", rašė dr. J. Basanavičius, po 25 metų sugrįžęs iš Varnos į Vilnių.

Koks didelis laiko, erdvės ir visoks kitoks nuotolis tarp šių dviejų tremtinių gydytojų...

Dr. J. Basanavičiaus AUŠRA irgi buvo "smulkutis lietuviškas laikraštis", bet jos spinduliai...

cialiais būdais Kremlius davė suprasti, kad jis tikisi sulaukti daugiau taikos meilės iš JAV demokratų, britų darbių ir vokiečių socialdemokratų, negu iš dabar valdančių partijų. Tokio manevro tikslas yra lengvai išsiūrimas. Spekuliuodami tuo, kad Vakarų viešoji nuomonė yra nusiteikusi už derybas net tuo atveju, jei iš derybų nieko gero nelaukiama, sovietai tikisi priversią dabar valdančių partijų vyriausybes leisti į derybas ir siekti susitarimo nuolaidų keliu, kad opozicijai nedavus kozirų propagandai. Tokiais sumetimais vadovaudamasis Chruščiovas, būdamas Rytų Vokietijoje, pri-vačiam pasikalbėjimui pakvie-

tė Vokietijos socialdemokratų pirmininką E. Ollenhauerį. Kiti du vokiečių socialistų su-lai, kandidatas į prezidentus Carlo Schmid, daug gudresnis už Ollenhauerį, ir Fritz Erler, buvo pakviesti pasikalbėjimams į Maskvą. Britanijoje, kaip žinia, viešėjo specialus Kremliaus pasiuntinys "ideologas" Suslovas, kuris atitinkamai "apdirbinėjo" britų darbius. Toks Kremliaus manevras, žinoma, opozicijos vadus pastatė į dėmesio centrą.

Kada bus rinkimai D. Britanijoje, šiuo metu dar nežinoma. Kaip žinia, ten rašytos konstitucijos nėra ir naujus rinkimus ministeris pirmininkas gali pasiūlyti karalienei pas-

VIRŠUJE: JORDANO KARALIUS Husseinas ir Neris International direktorius dr. J. K. Valiūnas Jordano ambasadoje Washingtone, kur kovo 25 d. įvyko diplomatinių atstovų priėmimas. Be dr. J. K. Valiūno, priėmime dalyvavo Lietuvos atstovas J. Kajeckas ir dr. A. V. Valiūnas, Neris International direktoriaus brolis. Konferencija įvairiais Jordaną liečiančiais ekonominiiais klausimais tarp karaliaus Husseinio, jo ministerių tarybos pirmininko Samirel-Rifai ir dr. J. K. Valiūno įvyks šiomis dienomis New Yorke. (Plačiau — 4 pusl.)

kelbti tada, kada jam atrodo patogiau, nors, apleičiant, laikomasi tradicijos, kad parlamentas normaliai renkamas kas 4-5 metai, taigi jau artėja naujų rinkimų laikas. Dabartinis ministeris pirmininkas Macmillanas šiuo metu D. Britanijoje yra labai populiarus. Londono Times rašo, kad Macmillanas pradėjęs vadovauti visiems Vakarams, o

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuviškoje Chicagoje

Montrealio teatro gastroles

MILŽINO PAUNKSMĖ - Balio Sruogos 3 veiksmų, 9 paveikslų trilogiška istorijos kronika vaidinta Chicagos Jaunimo Centre kovo 21 ir 22 d. d. Režisūra - Birutė Pūkelevičiūtė, scenovaizdis - Kazio Veselkos, muzika - Zigmo Lapino, Choreografija - Birutė Vaitkūnaitė. Veikė: Jogaila - Kazys Veselka; Sofija, jo žmona - Birutė Pūkelevičiūtė; Švitrigaila, jo brolis - Jonas Akstinas; Julijona - Vytauto našlė - Bronė Malaiškienė; Sofijos kambarinės - Viltis Vaičiūnaitė ir Felicija Sideravičiūtė, Zbignievas Olesnickis; Krokuvos vyskupas - Leonas Barauskas; S. Ciolekas, Poznanės vyskupas - Vytautas Sabalis; Andrius, vienuolis - Albinas Urbonas; M. Kornicas, Bendzino vaitas - Vaclovas Kerbelis; Jonas Tarnovskis; Krokuvos vojevoda - Vincas Skaisgiris; Mykolojus iš Mykolovos, Sandomieriaus vojevoda - Ričardas Simaniūktis; Rumbaudas, Lietuvos didžiūnas - Steponas Kešgaila, Sigismundas, imperatorius - Juozas Akstinas; Zaremba, lenkų riteris - Zigmas Lapinas.

Chicagoje eina gandai, kad montrealiečiai vengia susitikti su rašytoja, režisore ir aktore Birutė Pūkelevičiūtė. Girdi, jei tik pasisveikins, ji tuojau puls prašyti vaidinti! Ar tai teisybė, nepavyko konstatuoti, tačiau tikra, kad norint ką nors pastatyti scenoje, reikia griebtis nepaprastų priemonių. Juk Chicagoje, kur lietuvių gyvena ke- liolika kartų daugiau negu Montrealyje, šiuo metu nėra nė vienos veikiančios trupės, tuo tarpu maža Montrealio lietuvių kolonija duoda vieną vaidinimą po kito.

Šį kartą Birutė Pūkelevičiūtė neišsigando didelio Balio Sruogos veikalo Milžino paunksmė, rašyto dideliu teatrui su nemažu veikėjų skaičiumi ir brangių pastatymu. Kaip žinia, šio veikalo turinys sukasi apie kovą dėl Jogailos įpėdininkystės. Iš vienos pusės Vytautas pats svajoja tapti Lietuvos karaliumi, iš kitos pusės Jogailos ketvirtoji žmona Sofija Alėniskė, vadinama Sonka, nori išlaikyti Lietuvos - Lenkijos karūną savo sūnams, kurie gimė Jogailai turint jau 74 m. amžiaus. Sonka bando laimėti visagalio Krokuvos vyskupo Zbignievo Olesnickio palankumą, o Vytautas, Sonką pats išpirkęs Jogailai, nori susidariusią situaciją ir įtarimus, kad vaikai ne Jogailos, išnau-

doti savo naudai. Zbignievas kovoja Sonkos pusėje ne dėl jos pačios, bet dėl lenkų interesų, kurie reikalauja sąjungos su Lietuva. Tos sąjungos siekdamas Olesnickis sutrukdo Vytauto karūnavimą Lietuvos karalium, numatytą 1940 m. rugsėjo 8 d. Nesulaukęs karūnos, Vytautas greitai miršta, savo įpėdiniu skirdamas Švitrigailą, kuris pats turėjo pretenzijų į Vytauto postą ir toliau kovoja už Lietuvos išskyrimą iš sąjungos su Lenkija. Pats Vytautas scenoje nematomas - tai milžinas, kurio pauksmėje vyksta visos meilės, valstybinių ir asmeninių siekimų intrigos.

Čikagiečių, kurių 800 per abi dienas matė tą vaidinimą, bendra nuomonė yra tokia: Bi-

rutė Pūkelevičiūtė ir jos talkininkai puikiai išsprendė pasiimtą spręsti uždavinį. Turint galvoje visas sąlygas, pagirtinai nėra galo. Geriausias aktorius - Švitrigailą vaidinęs Juozas Akstinas, dėl antrosios vietos varžėsi pati Pūkelevičiūtė, vaidinusi Sonką ir Leoną. Barauskas, vaidinęs Olesnickį. Kiti savo roles atliko gerai, nors ir neleido užmiršti esą tik mėgėjai. Dar kartą: bravo!

Gastroles Chicagoje suruošė Čikagiečių scenos darbuotojų sąjunga, kuri pati nepajėgdama pasirodyti scenoje, savo kalnę atperka bent suruošdama kitų miestų trupių pasirodymus. Publiskos, žinoma, galėjo būti daugiau.

Mirė inž. Pranas Drąsutis

Kovo 26 d., po ilgos ir labai sunkios ligos - galvos vėžio Clevelande, mirė Korp! Neo Lithuania filisteris inžinierius Pranas Drąsutis. Palaidotas kovo 30 d. Clevelando Kalvarijų kapuose. Didžiame liūdesyje paliko žmoną ir studentę dukrą.

Velionis Pranas Drąsutis buvo gabus mokslo ir kūrybos žmogus, taurus humanistas ir idealistiškai demokratinis ne-

lituanas. Visą gyvenimą jis darbavosi Lietuvai ir lietuvių tautai.

JONAS LEONAS

**Nepamirškite
atnaujinti
prenumeratos.**

REŽISORĖ BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

Lietuviškų dainų rinkėjų dėmesiui

Lietuvių senosios dainos yra didelis lietuvių tautos lobynas. Senieji dainininkai, dainininkės pasitraukdami iš gyvųjų tarp amžinybės nusineša nepakartojamos lietuvių liaudies kūrybos dalį. Kiek galėdami turime tokių daininkų ieškoti, iš jų užrašyti, įrekoruoti jų mokamas senąsias dainas, pasakas, padavimus.

Tarp laiškų, nuolat gaunamų iš įvairiausių vietovių, pritariančių tai ar kitai mano iškeltai spaudoje minčiai, neseniai gavau vienos širdingos lie-

tuvės moters laišką, siūlant įdainuoti senų lietuviškų dainų, kurių ji mokanti apie 300.

Gyvendamas tikstančius mylių nuo tos geravalės lietuvių, negaliu jos aplankyti ir tą jos dainų gal būt lobyną užrašyti. Be kita ko, tai jau kitos srities žmonių darbas.

Manydamas, kad šią progą reikia išnaudoti, kreipiuosi į lietuviškos tautosakos rinkėjus, prašydamas juos padaryti reikalingų žygių. Jos adresas: Anastazija Gaučys, P. O. Box 94, Worth, Illinois.

ALG. GUSTAITIS

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE

ROBERT F. NARK

APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street
Brooklyn 1, N. Y.
Main 4-6400

700 Caroline Ave.
N. Valley Stream, N. Y.
Valley Stream 5-0783

LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

**AR NEPERMOKATE
uz savo automobilio apdrauda?**

VIRŠ 21,000,000 AUTOMOBILIŲ SAVININKŲ MOKA
DAUGIAU, NEGU REIKALINGA.

Jei tik Jūsų vairavimo rekordas yra geras,
Jūs esate kvalifikuotas:

DIDELIAM APDRAUDOS SUTAUPYMIUI, GERESNEI
SAVO APSAUGAI IR GREITESNIAI PATARNAVIMUI,
REIKALAUJANT NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO.

Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS

116-55 Queens Blvd., Forest Hills 75, N. Y.

Telefonas: Virginia 3-1477

NAMŲ ADRESAS:

106-53 95th Street, Ozone Park 17, N. Y.

3 1/4 %
METAMS
Dividentas pagal Jūsų
sutaupas
(3% nuolatinio ir 1/4% priedo)
Skelbiama kas 3 mėnesiai
baigiantis 1959 m. kovo 31 d.

**THE Kings County
SAVINGS BANK**
Incorporated 1860

Assets Over \$136,000,000

EASTERN PARKWAY OFFICE:

539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Additional Banking Hours - Monday evenings 5 to 8 P.M.

BROADWAY OFFICE:

135 Broadway at Bedford Avenue
Additional Banking Hours - Monday evenings until 7 P.M.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Dividentai Mokami

METŲ KETVIRČIAIS.

★
Pinigai padėti laiku ar prieš

Balandžio 14

neša dividentus nuo

Balandžio 1

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y., Tel. APplegate 7-7257.
Vytautas Meskauskas, Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill. Tel. Ploneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

Du, verti mūsų dėmesio, vyrai

Pirmame šio numerio puslapyje dedama įdomi nuotrauka: Jordano karalius Huselinas ir Neris International, Inc. direktorius dr. J. K. Valiūnas. Tai įvyko Jordano ambasadoje Washingtono, kur karaliaus Huselino lankymosi Amerikoje proga buvo surengtas diplomatinis priėmimas.

Tegu, sako, karaliai eina iš mados, bet... kiek šiandien mūsų tautiečių tarpe yra žmonių, kurie turi reikalų su karaliais? O Neris International, Inc. direktoriams, dr. J. K. Valiūnui ir dr. J. P. Kazickui, tai nieko naujo. Jie, savo įtartinę reikalais skraidydami po visus penkis kontinentus, turi nuolat kalbėtis su karūnuotomis ir nekarūnuotomis valstybių galvomis.

Kas gi yra ta Neris International? Tai didžiojo, tarptautinio biznio santykių tarpininkė, kuriai labai gabi ir vykusiai vadovauja du jauni Nepriklausomos Lietuvos augintiniai — dr. J. K. Valiūnas ir dr. J. P. Kazickas. Faktiškai šie dviejų talentingų ir gilių kultūringų lietuvių įkurta biznio institucija yra padalinta į tris šakas: Neris International, Inc., Neris Transcontinental Corp. ir Neris Carbon & Oil Corp. Be centralinio ofiso New Yorke (630 Fifth Avenue), Neris International, Inc. turi savo skyrių Maniloje, Filipinuose. Abiejuose šios lietuvių vadovaujamos įstaigos ofisuose dirba keletas tarnautojų.

Jau tik šie keli faktai rodo, kad beveik prieš 10 metų lietuvių įkurta biznio įstaiga, simboliskai pavadinta antrosios didžiausios Lietuvos upės vardu, yra verta ne tik mūsų dėmesio, bet ir nuostabių mūsų pagarbos bei sveikinimo. Tuo labiau, kad Kazickas su Valiūnu, kaip ir tiksliau kitių nuo bolševizmo grėsmės pabėgusių mūsų tautiečių, palyginti, dar tik vakar buvo naujakuriai šioje šalyje.

• Egipte rasti seni koptų kalba rašyti dokumentai, liečiantieji įvairius Kristaus posakius. Dokumentai, surašyti papirusė, rasti viename kape ir, manoma, yra iš antrojo krikščionybės amžiaus laikų.

LIETUVIŠKI REIKALIUKAI

Keista Lietuvos pasiuntinybės Brazilijoje rūmų projekto konkurso istorija

VIENYBĖ jau prieš porą savaitių paskelbė, kad pasaulio lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga nutarė skelbti konkursą eskiziniam Lietuvos pasiuntinybės Brazilijoje rūmų projektui. Tuo tarpu ką tik pasirodžiusiam "oficialiame" technikos darbuotojų žurnale **TECHNIKOS ŽODYJE** 1 nr. tuo reikalu yra keletas prieštaraujančių pranešimų: 15 psl. skelbiamas vasario 15 d. tuo reikalu įvykusio c. v-bos posėdžio nutarimas griežtis reikalingų žygių neatidėliuojant, bet paskutiniame, 26 psl. vienas to posėdžio dalyvis rašo, kad tame posėdyje nutarta tik patarti pasiuntinybei vietoje paskirti atitinkamą komisiją... Tokios prieštaraujančios žinios privertė smulkiau patyrinėti šį reikalą. Pasirodė štai kas:

Pereitais metais VIENYBĖJE pasirodžiusi žinia, kad Lietuva gavo sklypą naujai statomoje Brazilijos sostinėje ir sukama galvą kaip tą dovaną išnaudoti, paskatino inž. V. Vitartą paprašyti šiuo reikalu smulkesnių informacijų. Gautas informacija Vitartas pateikė pereitais metais Baltimorėje įvykusiame inžinierių sąjungų (yra jų dvi: Pasaulio ir Amerikos) suvažiavimui, kuris nutarė, kad tuo reikalu nedera griežtis bet kokios iniciatyvos iki nebus gautas "oficialus" prašymas. Vitartas pastangomis toks prašymas ir smulkesnės informacijos buvo gautas. Po to, žinoma, PLIAS valdybai neliko kito, kaip skelbti konkursą ir apie tai "oficialiai" netrukus bus paskelbta visoje mūsų spaudoje.

Nesigilinant į visokius pas inžinierių kilusius "kompetencijos" klausimus ir "formalių" priekabių įšėkojimus, tenka konstatuoti: Lietuvos pasiuntinybė negali atsakyti nuo jai suteikto sklypo, juo labiau, kad naujos sostinės "Brazilia" (apie 940 km nuo dabartinės

V. MEŠKAUSKAS

sostinės Rio de Janeiro) statybos tempas dėl ūkinio priežasčių yra smarkokai sumažintas ir visa statyba gali užtrukti net 10 ar daugiau metų. (Šiuo metu tame mieste gyvena apie 50,000 žmonių, daugumoje statybos darbininkų). Žodžiu, iš vienos pusės yra laiko rimtai apgalvoti priemones, kurias leistų apdrausti pasiuntinybės rūmus nuo eventualaus jų perdavimo sovietams (hypoteka ar pan.), iš kitos pusės reikėtų parodyti ir šlokias tokias pastangas tą statybą kada nors įvykdyti. Paskelbimas eskizinių projektų konkurso atrodo esąs, pats geriausias pirmasis žingsnis. Brazilia yra statoma ultramoderniškam stiliuje, kuris, žinovų nuomone, puikiai leidžia išreikšti ir kai kurias būdingas senas lietuviškos statybos formas. Todėl, atrodo, mūsų architektams turėtų būti įdomu tame konkurse dalyvauti. Juo

labiau, kad paskutiniame inžinierių suvažiavime buvo priimtos rezolucijos smerkiančios "rusų vykdomą lietuviškos dvasios slopinimą naujoje Lietuvos statyboje" ir prašoma mūsų spaudos "intensyviai propagandą, kad lietuvių visuomenės žesomis statomiems pastatams būtų įvedami lietuviški architektūriniai elementai."

Konkurso sėkmingas pavydymas galėtų gražiai įprasminti abiejų inžinierių sąjungų egzistenciją, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai atstovauja apie 1,000 visame laisvame pasaulyje išisklaidžiusių visų rūšių inžinierių. (Juk iki šiol vienintelė žinia, apie inžinierių veiklą, kuri pasiekia mūsų bendrinę spaudą, tėra tik pranešimas apie įvykiantį metinį balijų.)

Vytauto Vitartas pastangos šiuo klausimu suvesti kiek apsnūdusią Lietuvos pasiuntinybę ir inžinierių sąjungas yra tikrai sveikintinos.

Mums rašo

Ačiū V. Meskauskui ir Vienybei už teisingą išgildinimą esminės dabartinės lietuviškojo gyvenimo nelaimės — tikrąjį aptarimą piktos ir blogos didybės "filosofo" dr. J. Girniaus. Šisai su gilia ir šurkščia tendencija redaguojas Lietuvių Enciklopedija frontininkas yra pagiežingai ir planingai niekinęs dorus patrijotinius lietuvius.

Juk dr. J. Girnius ir šviesaus atminimo lituanistą prof. Vaclovą Biržiską anuomet išgūjo iš Lietuvių Enciklopedijos.

JONAS LEONAS

Cleveland, Ohio

Kovo 13 d. numeryje raišėte apie šokių tokių grupių bendradarbiavimą, pasireikšusį New Yorke per A. Oho ir A. Vana-gaičio akademiją.

Meskite akį Chicagon. Rašytoja J. Švaistą socialdemokratinės NAUJENOS kuri laiką buvo nusisamdžiusios žinių redaktorium, katalikiškasis DRAUGAS suteikė jam tikslintinę literatūros premiją, o tautininkai J. Švaistą, kaip savo sąjungos narį, pasveikino už šį laimikį.

K. J. Chicago, Ill.

Žaidimas su opozicija

(Atkelta iš 1 psl.)

liberalinis Observer tą patį aiškina tokiais žodžiais: "Prancūzija, Vokietija ir Amerika murmedamos pripažino Macmillano vadovavimą, nes be jo vakarai būtų visai be vado". Tokia garbė gundo Macmillaną rinkimams paskelbti galimai greičiau, nors D. Britanijos ūkinė būklė šiuo metu nėra labai gera: 800,000 bedarbių. Jei rinkimai iki laukiamos valstybių galvų konferencijos nebūtų paskelbti, Macmillanas per konferenciją turėtų nertis iš kailio, kad pasiekus bet koki susitarimą su sovietais...

Jei Macmillano partija rinkimų nelaimėtų, naujas britų užsienio politikos vadovas būtų darbietis Aneurinas Bevanas, žinomas savo Amerikos kritika.

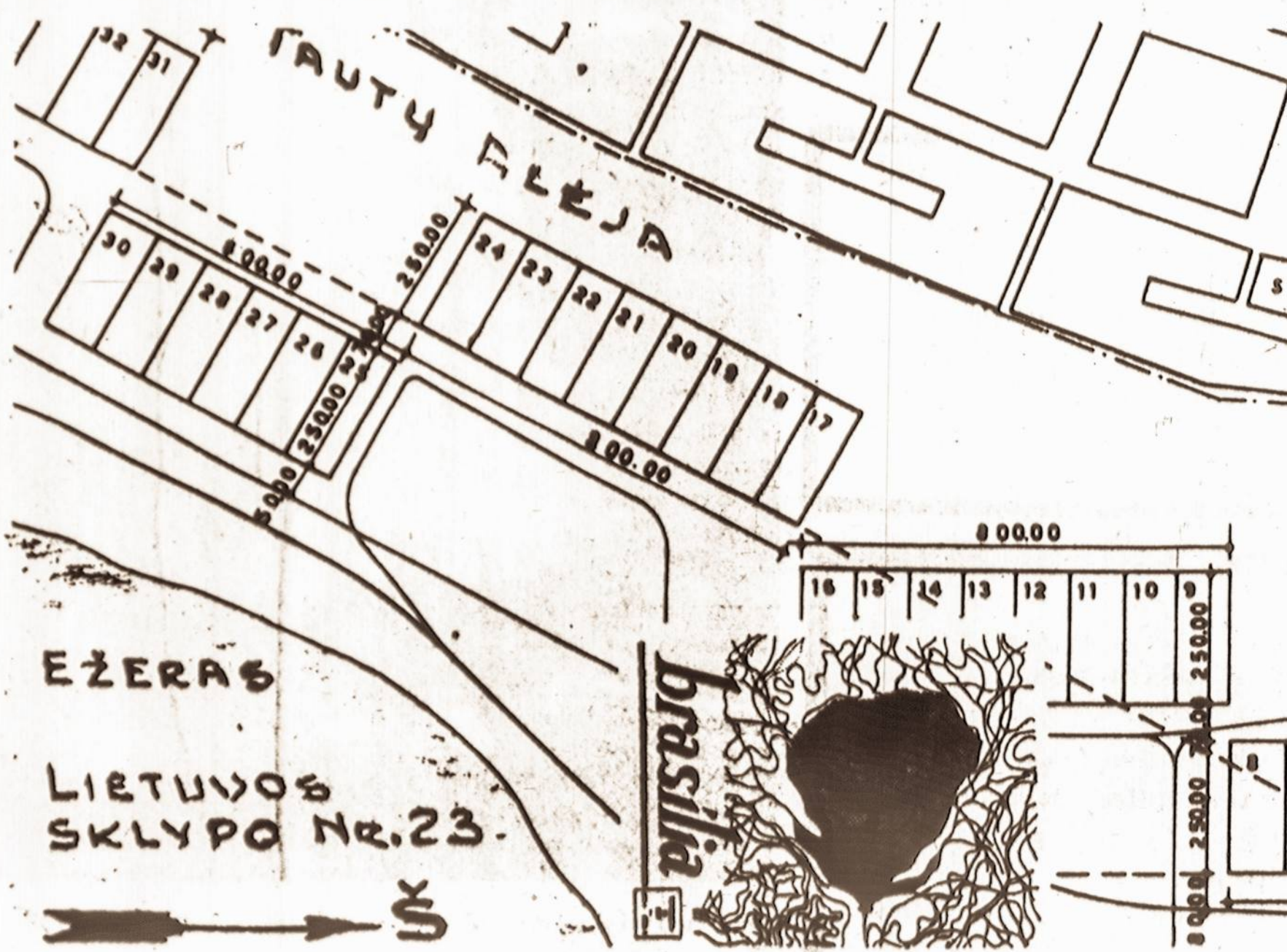
Visai neseniai, tardamasis su Italijos kairiųjų socialistų vadu P. Nenni ir buv. Prancūzijos ministru pirmininku P. Mendes-France, jis griežtai pasisakė prieš Amerikos vadovavimą vakarams. Girdi, Amerika neturi jokios pozityvios idėjos kaip tvarkyti pasaulį. Jos politika siekianti atstatyti prieškarinę Europą, t. y. tokią padėtį, kuri buvo nepakenčiama ir privedė prie karo.

Negali sakyti, kad šiose žodžiuose nebūtų nė kiek tiesos, tačiau kokią konstruktyvią idėją turi pats Bevanas? Jokios konstruktyvios idėjos dabartinėje būklėje neturi ir Vokietijos socialdemokratai. Jų vado Ollenhauerio pasikalbėjimas su Chrusčiovu liko sovietų propagandos išnaudotas ir pasibalgė

to socialdemokratų vado kompromitacija. Kiek daugiau naudos davė Carl'o Schmidto ir Fritz Erlerio kelionė Maskvon. Jie patyrė, kad Kremlius visai nenori nusileisti ir iš savo rankų išleisti turimą Rytų Vokietiją. Tai, žinoma, galima buvo nujausti ir Maskvoje nebuvus, nei Kremlius prieš būsimas derybas nenori parodyti jokio pasiruošimo nuolaidon, kad daugiau išsiderėjus iš Vakarų, Kremlius vokiečių socialdemokratams paaiškino, kad jei jie nori glaudesnio susitarinimo su Rytų Vokietija, jie tuo reikalu turi derėtis su sovietų pastatyta Rytų Vokietijos vyriausybe. Kad ji būtų nuolaidesnė už Kremliu, abejotina. Nepaisant to, vokiečių socialdemokratai yra linkę pasirinkti sovietų siūloma kelią. Anot Carlo Schmid, tas kelias esąs ilgas, sunkus ir nesaugus, bet kito kelio į Vokietijos vienybę nesą. Pasaulio istorijoje esą žinoma atsitikimų, kad nugalėtojo ar stipresnio pasikalbėjimo partnerio primestas kelias kai kada pasirodo naudingas ir silpniam ar nugalėtam. Kaip matome ir opozicija viliasi... nežinia ir sovietų nuolaidimu.

JONAS XXIII PRIĖMĖ PJT DELEGATUS

Kovo 20 d. specialioj audijencijoj Popiežius Jonas XXIII priėmė Pavergtųjų Europos Valstybių Seimo delegaciją, kuri, aplankiusi Australiją, Filipinus, Tolimuosius ir Artimuosius Rytus, pro Romą grįžta namo. Audijencijoje dalyvavo ir Vatikano Valstybės Sekretorius kardinolas Tardini.

VYT. ALANTAS

Ryšium su mano pasisakymu vasario 9 d. Dirvoje dėl A. Landsbergio veikalo "Penki stulpai turgaus aikštėje", Pranas Lapė, pasiėmęs skylėtą skardinį skydą, išėjo į Vienybės skiltis ginti autoriaus, paskelbdamas straipsnį: "Penki stulpai turgaus aikštėje, keikšasis Darbininko redakcijoje". Neliesiu čia isterikos, kurią jis taip gausingai lieja ant Darbininko, o pasitenkinsiu jo pastabomis liečiančiomis mane ir gal stiek tiek jo "Penkių stulpų" interpretaciją.

Taigi, Pranas Lapė teikiiasi pastebėti, kad aš, rašydamas apie kalbamą veikalą, nepajėgęs "išbristi iš kadaise matyto Čiurlionienės "Aušros Sūnūs" spektaklio įtakos" ir kad "iš surrealistiniai abstrakčios tragedijos" aš norįs padaryti vieno pusvalandžio "kaubojiską" programą, kurioje partizanas visada "gets his man" ir pagaliau savo kerėplūškai suraitytą sakiniį jis baigia žais žodžiais: "ir betrukų tik įvairiems patraukimams, lietuviškos girios reklamos, kad pilietis pasijustų patenkintas savo patriotiniame optimizme". Matyt, ta sakinio pabaiga tikrai parašyta surrealistiniu stiliumi, nes tik toks surrealizmo specialistas kaip Pranas Lapė tegali jį ir išsifruoti... Žodžiu, kaip matome, Pranas Lapė neriasi iš kailio išsireikšti įmantriai ir humoristiškai, bet iš tokio jo įmantrumo ir humoro gal tik arkliai nusižvengtų...

Man ne visai aišku kuo čia dėtas "Aušros Sūnūs". Šis veikalas daug kartų buvo su pasisekimu vaidintas Lietuvoje ir tremtyje ir, be abejo, yra atliekęs savo paskirtį. Tik, deja, to nebūtų galima pasakyti apie

Humoras, iš kurio tik arkliai nusižvengtų...

vadinauosius modernuosius dramos veikalus, kurie kažin kur dingsta po 2-3 vaidinimų daugiau nebeįskildami į scenos paviršių. Jei Pranas Lapė, pamindamas mano "įbridimą" į "Aušros Sūnų" spektaklio įtaką, nori pasakyti, kad mano pažinros į dramaturgiją yra atsilikusios, tai aš jam irgi norėčiau priminti, jog yra daugybė veikalų, kurie ir šiandien su pasisekimu tebevaidinami praslinkus net keletą amžių nuo jų pasirodymo ir yra modernių veikalų, kurie, kaip minėjau, dingsta nuo scenos porai kartų uždangai pakilus. O kalbant apie įtakas, tai kažin ar Pranas Lapė nebus kur kas giliau įklimpęs į Landsbergio "Penkių stulpų" įtaką, kaip kad aš į "Aušros Sūnų"? Iš jo straipsnio susidaro įspūdis, kad jis beviltiškai maknoja turgaus aikštėje, taškydamasis arklisku humoru ir pyškindamas iš vaikiškų, skystu šokoladu užtaisytų patrankėlių į tuos, kurie nenori prie jo prisidėti...

Pranas Lapė išsmaginęs tvirtina mane norėjus iš "Penkių stulpų" padaryti "kaubojiską" programą, kur didvyris visada "gets his man". Dievaž, ponas Pranas Lape, tokių piktų pasikėsimų neturėjau, nes labai nemėgstu perdirdinėti savų veikalų, o juo labiau svetimų. Jei Pranas Lapė būtų bent elementariškai susipažinęs su dramos technika, tai žinotų, kad dramos veikale visada kuris nors didvyrių "gets his man". Neišvengė tos taisyklės ir Landsbergis savo veikale, kur komunistinei santvarkai atstovaujantis didvyris, apskrities tardytojas, teisės profesorius Aleksandras Surginas "gets" nebe vieną, bet keletą partizanų (tiek mes matome scenoje, o kiek jis "got" per septynerius metus, sunku pasakyti, nes jis likvidavo visus jo apskrityje veikusius laisvės kovotojus. Tokio žudymo jokioje kaubojiskoje filmoje man neteko matyti). Tiesa, veikalo pabaigoje ir partizanų vadas "gets his man" — raudonąjį didvyrį, tardytoją jis nušauna, bet ką reiškia vienas prieš dešimtis, o gal ir šimtus nužudytų nukan-

kintų ir prie stulpų priraišytų laisvės kovotojų? Gal tai ir "surrealistinė" drama, kaip sako Pranas Lapė, bet kad nuo scenos padvelkia lavoninės kvapu, neveltimi ir pralaimėjusiųjų be jokio žviesesnio spindulio ateičiai tragedija, tai irgi faktas. Pagaliau, kaubojų yra gerų ir piktų. Pats Pranas Lapė nustebtų, kaip reaguotų amerikoniškas publika, jei kaubojinių filmų gamintojai pamėgintų piktuosius kaubojus padaryti laimėtojais, o visus geruosius išžudytų...

Pranas Lapė rašo, kad "vertime į anglų kalbą Lietuvos bei Sovietų Sąjungos vardai neminimi, kas priduoda veikalui dar didesnės simbolikos". Tą patį patvirtina ir pats autorius. Vasario 25 d. Darbininke jis rašo: "Stulpų angliškoje versijoje neminima nei Sovietų Sąjunga nei Lietuva; jų veiksmas vyksta nenustatytais metais, didelės valstybės okupuotoje mažoje šalyje; jų pobūdis yra alegoriškai filosofinis". O Pranas Lapė ir paaiškina, kodėl taip padaryta, būtent: "Konflikto subendrinimas iki abstrakcijos įgalina bet kokios tautybės žmogų jį pilnai suprasti ir bet kokiame teatre jį statyti".

Lyg ir išeity, kad, išbraukus Lietuvos vardą, ir veikalui įgavus "alegoriškai filosofinį pobūdį", jis pasidarė dar stipresnis, nes, anot Prano Lapės,

įgijo dar "didesnės simbolikos". Iš to peršasi dvi išvados:

1. Mes, lietuviai, matėme silpnesnę veikalo versiją ir

2. jei jame nebeminimi nei Lietuvos nei Rusijos vardai, jei jo veiksmas vyksta nebenustatytu laiku ir jei, tur būt, jame nebeminimi nė lietuviški vardai, tai, be abejo, nebegali būti minimas ir žodis komunizmas, nes, anot paties autoriaus, veiksmas vyksta nenustatytais metais, kitaip sakant, jis gali vykti prieš keletą šimtų ir tūkstantį metų, o tuo tarpu komunizmo gadyne laiko erdvėje labai tiksliai apibrėžta. Kitais žodžiais, angliškoje versijoje veikalas darosi iš pagrindų kitoks. Tad ir norėtūsi sušukti: komes čia laužome jietis, ponai! Jei tokį sualegorintą, suabstraktintą ir surrealistintą veikalą be Lietuvos ir Rusijos vardų autorius būtų patiekęs lietuviui žiūrovui, tai, be abejo, nebūtų kilę jokių nesupratimų ir, gal būt, autorius būtų susilaukęs tik komplimentų. Juk laisvės ir vergijos kova yra tokia pat sena, kaip senas pasaulis ir apie ją galima ko ramiusiai filosofuoti negadinant sau nervų.

Dar čia lieka neišaiškintas klausimas, kodėl Pranas Lapė mano, kad Lietuvos vardo išbraukimas ir viso tautinio, geografinio kolorito nukrapšymas, kitaip sakant, "suabstrak-

tinimas" bet kokios tautybės žmonėms veikalą padarys "pilniau" suprantamesnį? Man, sakysime, atrodo priešingai: veikalą sufilosofinus, sualegorinus ir suabstraktinus, jis nustoja savò aktualumo, o be to, abstrakcijos platesnei visuomenei sunkiai įkandomas riešutas. Pagaliau, man ne visai aišku ir tai, kuo Lietuvos vardas galety pakenkti veikalo suabstraktinimui bei sufilosofinimui?

Baigdamas Pranas Lapė pagautas ekstazės puola kniūbsčias ant žemės ir pranašiskai sušunka: "Jų kūrybos žiedais — šiuo atveju Algirdo Landsbergio drama — pasipuoš angliškas teatras". Pasipuoš ar nepasipuoš, duosis matyti. Mes, žinoma, visiems mūsų rašytojams, einantiems į amerikoniškę sceną ir literatūrą, linkime pasisekimo ir nepavydime jiems garbės, bet, tur būt, nebus didelė nuodėmė pageidauti, kad, eidami į kitų tautybių publiką, jie nepamirštų už durų ir Lietuvos vardo ir kad jų kūrybos žiedai kitataučiams tikrai pakviptų lietuviškais kvapniais, o ne surrealistine parfumerija.

• Prezidentas Eisenhoweris numato paskirti vyr., armijos štabo viršininku gen. Lyman L. Lemnitzer, vietoj birželio mėnesį išsiančio į pensiją gen. Maxwell D. Taylor.

Trys Brooklyno Operetės choro dainininkės dangoraižių fone: Zarskuvienė, Ciblienė, ir Labutienė. J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Lietuvos Generaliniam Konsului Karaliaučuje
LEOPOLDUI DYMŠAI MIRUS,
Poniai Dymšienei ir šeimai liūdesio valandoje
gilia užuojautą reiškia
KAZYS ALGENIS

LEOPOLDUI DYMŠAI MIRUS,
mielą Ponia Ireną Dymšienę,
dukterį Marijoną ir jos šeimą,
netekus mylimo vyro ir tėvo, giliai užjaučia ir liūdi
DR. LIDIJA STANAITYENĖ M. ir Z. RAULINAČIAI

LIETUVIŠKĄ ALBUMĄ PAVARČIUS

VLADAS MINGĖLA

Šis albumas buvo skirtas 1900 m. pasaulinei parodai Paryžiuje, kur buvo įrengtas ir lietuviškas skyrius; albumas buvo apdovanotas aukso medaliu. Nors tai seniena, bet brangi, ir žibanti kaip deimantas, kultūrinė seniena. Prieš žvelgdami į šią knygą turime atsiminti, jog ji buvo paskelbta tada, kai Lietuva buvo rusų pavergta, kai lietuviška spauda buvo uždrausta, kai mažai kas begalvojo apie Lietuvos prisikėlimą; tik saujelė inteligentų, per užsienyje leidžiamus laikraščius bei knygas, vis garsiau ir drąsiau žadino tautos sąmonę ir pranašavo Lietuvai laisvės rytą. Tų žymunų patriotų lietuvių tarpe buvo ir kun. Antanas Milukas.

Albumo įžangą jis pradėdė sekančiai:

"Paduodamas maloniam skaitytojui šitą sąsiuavą lietuviškų paveikslėlių, išleistas (leidėjas V.M.) nori atkreipti jo atydą ant Lietuvos, kurios vardą dabar sunku rasti ant žemlapio, bet kuri savame laike — XIV ir XV amžiuje buvo viena galingiausių Rytinės Europos valstijų." Tekstas visur patiekta lietuvių ir anglų kalbomis. (Straukų kalba netaisyta V.M.). Toliau kun. A. Milukas primena kunigaikščio Erdvilo pergalę prieš mongolus ir totorius, lietuvių globą užimtiems rusų kraštams, Vytauto pergalę prieš kryžiuočius 1410 m., naudą Lenkijai po susijungimo su Lietuva, kada ji savo didžiuosiuose žygiuose gavo ne tik stiprią lietuvių kariuomenės pagalbą, bet tai pat garsų rašytoją Adomą Mickevičių, karžygi gen. Tada Kosciuską ir kt.

Įdomiai ir gana tiksliai A. Milukas rašo apie lietuvių kalbą: "Jau seniai buvo pripažinta mokintų filologų, jog Nemuno pakraščiu ukininė kalba artimiausia yra senovės Indijos šventajai kalbai, kalbai Vedos, Puranos, Mahabharatos, Ramayanos, ale daugelis pačių lietuvių vis dar atkartojo prastas sakmes, jog lietuviškoji kalba literatiškai neapdirbta ir darbosi dėl svetimų tautų."

Po to nusako, kaip dėka S. Daukanto ir vysk. M. Valančiaus lietuvių inteligentija pradėjo vis daugiau ir daugiau vartoti savo kalbą, nors generalas Muravjovas Korikas nuo 1863 m. uždraudė lietuviškomis raidėmis spausdinti lietuviškas knygas, tačiau nors "Trisdešimts su viršum metų, kaip Lietuvai nevalia išreikšti savo mąslies, savo gilaus jausmo spausdintu žodžiu, ale kalinimas, proskripcija ir net ištrėmimas negali sutremti tautystės dvasios ir troškimo apšviesti ainiuose narsių apgynėjų lietuviškos laisvės XIII ir XIV šimtmečiuose."

Paminimas pirmo lietuviško laikraščio Aušros išleidimas 1883 m. Tilžėje, jo ir kitų lietuviškų knygų sunkus gabenimas per sieną, kuris išaukė knygų spausdinimą net Amerikoje. Labai gražiai A. Milukas nusako, kodėl jis ir kiti lietu-

viai šlame krašte ėmėsi to darbo: "Idant jų senai, gražiai ir turtingai kalbai būtų pripažintas literatiškosios kalbos vardas, idant abiemis krantais Nemuno net iki Dunai ir iki Bielevios puščiai skambėtų skardžioji Vytauto kalba netik ukininė grinciose ale ir didžturių namuose, idant visi Lietuvos žmonelės vėl, kaip sunkiose senovės gadynėse, suprastų, jos tik, visiems luomams ir ypatoms išvien sąžiningai dirbant, atgis senoji Lietuvos laimė, kada jos suns per visuomenišką apšvietimą prigimtoje kalboje, išstengs sunaudoti kultūros ir mokslo vaisius savo buvio pagerinimui, išpildymui savo priderysčių link viens kito, link tėvynės, link visos žmonijos, link savo Dievo."

Įžangos žodį A. Milukas baigia šia pranašyste: "Dideles kliūtis, žinoma, turi pergalėti lietuviškoji literatūra, pastatyta tokiose aplinkybėse, ale pasišventimas patrijotų ir kantry-

bė žmonių su Dievo, tetsybės šviesos davėjo, pagelba pergales ir triumfos su laiku ant visų tų nedorų frankų maskoliškojo despotizmo..."

Įdomu, kad šį albumą leidžiant A. Milukui talkininkavo dr. J. Basanavičius iš Bulgarijos, Tėvynės Sargas ir p. K (manau Kudirka — V.M.) per Varpo redakciją.

Albumas suskirstytas į tris dalis: pirmoje dalyje istoriškos ir naminių frankų nuotraukos; antroje — rašytojai ir kiti žymesni Lietuvos vyrai ir trečioje — būdingi paveikslai mūsų žmonių gyvenančių tėvynėje ir svetur.

Tarp istoriškų paveikslų matome Aušros vartus Vilniuje, Naujapilę — Mindaugo krikšto ir karūnavimo vietą, Lidos pilį pastatytą Gedimino, kur dažnai lankydavosi Vytautas ir Jogaila, Krėvos pilies griuvėsius, kur gyveno Algirdas ir kur buvo pasmaugtas Kęstutis, Nauji Trakai — mėgstama Lietuvos kunigaikščių buveinė, Mednikų pilies griuvėsiai, kur buvo pa-

"Istoriškos ir šėip jau Lietuvos vietos. Parengtas ir išleistas kun. A. Miluko su pagelba pėnnumeratorių. Shenandoah, Pa. V. J. Stagaro (Šlekio) spaustuvėje. 1900 m.: D. I-III"

laidotas šv. Kazimiero karalio kėnas, Gedimino pils Vilniuje, Kražių miestelis, kur kazokai bažnyčioje praliejo lietuvių kraują, S. Daukanto antkapį ir daug kitų.

Antroji dalis dedikuota poetui Maironiui ir joje randame paveikslus Tado Kosciuskos, Adomo Mickevičiaus, J. L. Kraševskio, L. Kundratavičiaus, T. Narbuto, kun. A. Strazdo, S. Daukanto, vysk. M. Valančiaus, L. Ivinskio, vysk. A. Baranausko, kun. Jauniaus, dr. J. Basanavičiaus, kun. A. Vienožinskio, dr. J. Šilupo, Martyno Jankaus, dr. V. Kudirkos ir daugelio kitų. Drauge aprašomas tas laikotarpis, kada šie vyrai gyveno, bei išvardinami jų nuveikti darbai.

Pažinūrėkime su koku užsidegimu A. Milukas aprašo dar priešaušrinį laikotarpį: "Tamsus priespaudos debesys, apdengęs visą Lietuvą, nepranašauja rodos nieko gero, ale šian ir ten

žai buoja žaibai, meilus kiekvieno lietuvio širdžiai, žaibai pozityviškos elektros, žaibai meilės paniekintos tėvynės ir prigimtos kalbos."

Aušrai pastrodžius, autorius taip kalba: "Lietuviškoji idėja jau visiškai nusikratė svetimurubus, dvasia separatizmo nuolenų, vokiečių ar maskolių subrendo ir senoji Lietuvos kalba per kelis šimtmečius užlaikyta vien po šiaudiniu stogu mužikėlio, majestotiškai inėjo į salionus apšviestunijos."

Trečioje dalyje matome grupių ir pavienių asmenų nuotraukas, būdingas Amerikos lietuviams ir paskroms Lietuvos provincijoms bei skirtingų amžių žmonėms.

Taigi šis albumas vaizdžiai parodo, kaip galvojo mūsų Lietuvos veikėjas net 18 metų prieš Lietuvai atgausiant nepriklausomybę. Jis pats degė meile savajam kraštui ir kituose savo broliuose jį kurstė.

Lietuviška grėčia Paryžiaus parodoje 1900 metais.

Istorinė apysaka

P. Tarasenka

KĘSTUTIS KRYŽIUOČIŲ NELAISVĖJE

Vienam kambary uždarytas (Kęstutis) buvo saugojamas dviejų riterių...
Kryžiuočių metraštis

Kryžiuočiai Kęstutį uždare mažame vidurinėsios pilies kambaryje. Storos mūro sienos, žemos lubos ir siauras su geležinėmis grotomis, vos apšviečiantis kambary langelis darė jį nykų ir niūrų. Mažos, sunkios, geležimi apkaltos durys jungė Kęstučio kambarį su gretimu, kiek didesniu prieškambariu. Durys visuomet būdavo užrakintos, o prieškambariu nuolat būdavo dviejų riterių sargyba. Visą laiką Kęstutis buvo laikomas uždarytas, tik retkarčiais jį trumpam išleisdavo kiek atsikvėpti į pilies kiemą.

Sventadieniais Kęstutis buvo vedamas į bažnyčią, Kaip pagonis jis drauge su tikinčiais būti negalėjo. Bažnyčioje būdavo uždaromas į celę, iš kurios jis pro angelę sienoje galėjo stebėti laikomas pamaldas. Tai buvo daroma tam, kad, pamaldų iškilmingumo paveiktas, Kęstutis sutiktų priimti krikštą, o drauge, taptų ordino vasalu.

Kęstutis nerimavo Marienburgo pilies kambaryje lyg liūtas, uždarytas ankštame narve. Ištisas valandas jis žingsniuodavo ir blaškydavosi, kol išvargęs krisdavo į lovą. Kerštu degė Kęstučio akys, keršto šaukėsi šnibždančios jo lūpos, keršyti troško jo rankos, stipriai spausdamos palikto kalavijo rankeną, bet visų labiausiai Kęstutis ilgėjosi laisvės ir tėvynės. Retkarčiais,

BALIO SRUOGOS "MILŽINO PAUNKSMĖ" vaidinta Chicagos Jaunimo Centre, kovo 21 ir 22. **Viršuje:** (iš k. į d.) Mikalojus - Ričardas Gimaniūškis, Mykolas Korničas - Vaclovas Kerbelis, Jonas Tarnovskis - Vincas Skalsgiris, Rumbaudas - Steponas Kešgalla. **Apačioje:** (iš k. į d.) Liucija - Bronė Malaiškienė, Jogalla - Kazys Veselka, Zbignevas Olesnickis - Leonas Barauskas. Režisūra - Birutė Pūkelevičiūtė. Scenavizdis - Kazio Veselkos.

Lenkų spauda dėl pasiuntinybės

Lenkų mėnesinis žurnalas *Kultura*, išeinantis Paryžiuje, šių metų 3 numerį taip rašo:

Kasdieną, imdamas į rankas mūsų emigracinę spaudą, įtikėjau degančio straipsnio, kuris apgintų brolius Lietuvius. Bet lenkus užsieny interesuoja tik jų ambasados prie Vatikano likimas. O vis dėlto kas atsitiko su mumis ir lietuviais yra du visai skirtingi, nesuderinami dalykai. Lenkija nėra viena iš sovietų respublikų, kardinolas Višinskis ir bažnitišė hierarchija, ačiū Dievui, randasi ne tik laisvėje, bet ir aukštumoje. Lenkų ambasada prie Vatikano turėjo daugiau emigracijos prestižo charakterį. Tam postui apginti iš Lenkijos bažnytinės vyresnybės pusės nekrito nė vieno žodžio. Kard. Višinskio padėtis Vatikane yra išimtina ir sunku prileisti, kad tokiu opiu klausimu (kaip ambasados uždarymas) būtų pasielgta be jo patarimų.

Lietuva, yra mažas, katalikiškas kraštas (spausas ir prisilgęs sovietų imperializmo, be primato, be kardinolo, atskirta nuo Vatikano, nuo Vakarų bei laisvojo pasaulio. Atėmimas lietuvių pasiuntiniui pripažinimą, be abejo, buvo klaida, kuri sukėlė platų atgarsį ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Sovietų Sąjungoje katalikų ir krikščionių tarpe, ypač Pabaltijo kraštuose, kurie nustojo nepriklausomybės Stalinui užvaldžius Vakarų. O kas žino, gal ir Liaudies Kinijoje, kur jau prasidėjo schizma.

Lenkijos atžvilgiu galima prileisti, kad ambasados prie Vatikano buvimas galėjo ap sunkinti (vedimą normalių santykių tarp Varšuvos vyriausybės ir bažnytinės hierarchijos Lenkijoje). Pabraukiu — galima prileisti — nes de facto nieko nėra žinoma, apie ką kalbėjo kard.

Višinskis su popiežium ir augintais Vatikano administracijos pareigūnais. 90% lenkų katalikų gyvena Lenkijoje ir, be abejo, jų interesai sudaro Vatikanui didelį rūpestį.

Tas viskas su Lietuva jokios analogijos negali turėti. Katalikų bažnyčia, likviduodama lietuvių pasiuntinybę, žandieną nieko nelaimėjo, nei rytojaus perspektyvų nepataisė. Atvirėčiai, Vatikanas turėjo tik nuostolių, kurių neatsvers jokia nauda.

Galimas daiktas, kad lietuvių pasiuntinys tapo auka tik dėlto, kad dr. Papėe buvo nutarta atšaukti pripažinimą.

Kitas lenkų sąvairtašis *Wiadomosci*, išeinantis Londone, savo šių metų 12 n. rašo:

Nauja Vatikano politika laisvų lenkų atžvilgiu Osservatore Romano pagrindžia reikalu laikytis visokių diplomatinių prasimanimų (hockow-klockow), būtent, jis rašo: "...Lenkijos ir Lietuvos atstovai negali pristatyti dokumentų, kuriems galima būtų pripažinti diplomatinę galią, einant tarptautine teise. Iš to seka logiška išvada, kad Sv. Sostas nemato galimybės pripažinti, kad tiems abiem žymiesiems diplomatams ir toliau priklausio diplomatinės misijos titulas..."

Iš to komunikato pagal "logiką" tačiau seka, kad Vatikanas ne negali, bet nenori pripažinti "abiejų žymių diplomatų" kaip misijų šefus. Jei Vatikanas norėtų — tai ir galėtų. Tikriausiai joks iš akredituotų prie Vatikano pasiuntinių ir ambasadorių nepareikštų protesto dėl tokio baisaus tarptautinės teisės sulaužymo. Ir jokia valstybė dėl to ne tik nepasiskelbtų karo Vatikanui, bet ir neatšauktų savo atstovų.

Niekas kitas o tik Vatikanas yra sukūręs gražų titulų vyskupų "in partibus infidelium". O tas titulas turi tokią pat simbolinę reikšmę kaip emigracinės lenkų ir lietuvių atstovybės. Vyskupai "in partibus infidelium" taip pat "neturi galimybės pristatyti" svarbių dokumentų, tačiau niekam neateina į galvą mažinti jų reikšmę protokoliniiais kablūkiais.

Osser. Rom. straipsny ypač krenta į akis sakiny: "Tuo labiau, kad Sv. Sostas nepakeitė savo nusistatymo Lietuvos atžvilgiu, Lietuvos, aukos smurto, dėl kurio Sv. Sostas apgailėstauja."

Bendrai, visas Oss. Rom. straipsnis nepasizymi geru formulavimu. Tikriausiai jo neraišė Machiavello mokiny, geriausiu atžvilgiu jį parašė kandidatas į mokinius.

* Komunizmo pavojus nėra praėjęs, pareiškė gen. Franco, kalbėdamas Ispanijos civilinio karo 20 metų sukakties minėjime, atidengiant tame kare kritusiems paminklą — milžinišką požemio katedrą.

kai savo nelaisvę ir slegiančias storas mūro sienas pamiršdavo, jo vaizduotėje imdavo slinkti tolimi, nepasiekiami vaizdai: čia jis matydavo plačius žaliuojančius Lietuvos laukus ir girias, čia kaudavosi savo narsių karių priešakyje, čia žaisdavo su vaikais prie židinio. Bet kaip toli ir kokia nepasiekiamą buvo toji tikrovė!

Ne kartą prisimindavo Kęstutis ir didžiojo magistro pažadą greitu laiku Lietuvą aplankyti. „Taip, pavergti nori, prievarta apkrikštyti kaip Prūsiją. Vis dar jiems žemių negana, — galvodavo širdamas Kęstutis. — Bet kas dabar juos sulaukys, kas vadovaus gynimui? Brolis Algirdas labiau susirūpinęs savo rusiškoms žemėmis negu kryžiuočiais. Vaikai — viltis maža! Vieni jauni, nepatyrę, kiti gi dar visai maži. Visi lietuviai myli savo tėvų žemę, bet kas juos surinks, kas ves į kovą? Reikia bėgti iš nelaisvės!“

Taip dienas ir naktis nerimavo kryžiuočių nelaisvėje Trakų ir Žemaitijos valdovas. Tiesa, jis kiek susiramindavo, kalbėdamasis su magistro paskirtu tarnu Adolfu, bet, šiam išėjus, vėl apnikdavo juodos mintys.

Adolfas nepaprastai apsidžiaugė savo nauju darbu, nors iš pradžių nenorėjo patikėti, kad Kęstutis kryžiuočių nelaisvėje.

Apsidžiaugė ir Kęstutis, patyręs, kad jam magistras paskyrė lietuvių tarną. Patiko kunigaikščiui ir jaunuolio paslaugumas, ir pats jaunuolis. O kai sužinojo, kad

Alpas yra žuvusio Skomantų pilies vadovo bajoro Gienio sūnus, labai gailėjosi vargšo našlaičio.

— Pažinojau, mielas sūnau, tavo tėvelį, — kalbėjo jam Kęstutis. — Drąsus karys buvo. Gal dar ir dabar daugelis kryžiuočių jo kalavijo žymes nešioja ir mini jo vardą. Netrukus po jo mirties žlugo ir Skomantų pilis. Visi jos gailėjomės. Ypač buvo gaila jos narsių gynėjų ir pilėnų, kuriuos tie kraugeriai išžudė visus aliai vieno. Tik tu esi likęs, vargšas našlaiti, ir turi vergauti kryžiuočių nelaisvėje!

— Ne, kunigaikšti, iš Skomantų pilies yra dar vienas gyvas žmogus išlikęs, — tarė Alpas. — Čia, Gyvatynės pelkėje, gyvena burtininkas Žaltinis, žmonių vadinamas gyvačių karaliumi. Jis ne Žaltinis, o Skomantų pilies šimtininkas Budrys...

— Budrys, burtininkas Žaltinis, gyvačių karalius? — susimąstė Kęstutis ir kiek pagalvojo. — Girdėjau apie jį ir aš, tik iki šiol nežinojau, kad tas burtininkas — tai Skomantų pilies šimtininkas Budrys, kurį aš irgi pažinojau. Maniau, kad ir jis žuvęs. Tai labai garbingas žmogus, daug gero Lietuvai jis yra padaręs. Ar dar gerai laikosi senis?

— Žaltinis dar sveikas ir stiprus. Tik dabar turi nuo kryžiuočių slapstytis: jie nusprendė jį gyvą sudeginti.

— O už ką?

Tai buvo prieš 20 metų

Lietuvos Diplomatosijos Šefo pareiškimas per radiją Klaipėdos Krašto reikalui.

Prieš dvidešimt metų — 1939 metų kovo mėnesio dvidešimt antrą dieną — Vokietijos nacionalsocialistinė vyriausybė prievarta atplėšė Klaipėdos Kraštą nuo Lietuvos, primesdama jai vadinamą "sutarimą" dėl to Krašto sujungimo su Vokietijos Reichu. Ši sutartis nebuvo Lietuvos Vyriausybės laisvos valios išreiškimas, bet padarinyš neteisėtos Hitlerio smurto akcijos, nukreiptos prieš taiką bei Lietuvos teritorinę neliečiamybę ir pažeidžiančios tiek Vokietijos prisiimtas sutarčių prievolės, tiek bendrus tarptautinės teisės nuostatus. Ta kriminalinė akcija buvo tokia pat agresija, kaip, pav., Čekoslovakijos nepriklausomy-

bės panaikinimas, kurį Hitleris įvykdė irgi neva susitarimų keliu. Tokiomis aplinkybėmis vadinama sutartis iš 1939 metų kovo mėnesio dvidešimt antros dienos nuo pat pradžios neturėjo ir neturi galios, o Klaipėdos Kraštas sudaro Lietuvos Valstybės teritorijos dalį.

Šią teisinę padėtį patvirtina taip pat Vakarų sąjunginių valstybių padarytas savo laiku sprendimas laikyti neteisėtu bei negaliojančiu teritorijų įgyjimą, kurį Vokietijos Reichas įvykdė po 1937 metų gruodžio mėnesio 31 dienos. Einant pakartotiniais oficialiais Vokietijos federalinės vyriausybės pareiškimais, jai yra teisiniai

privalomos tos sienos, kurias Vokietija turėjo 1937 metais.

Lietuva ir didelė Vokietijos dalis tebėra Sovietų Sąjungos neteisėtai okupuotos. Šio sovietų daromo abiem tautom smurto pašalinimas priklauso nuo tų pačių elementų ir yra toje pat galimybės plotmėje. Visa tai sudaro pagrindą dviejų tautų solidarumui, kuris, reikia tikėtis, pasireikš taip pat ateity, kada Lietuva ir Vokietija, laisvos nuo sovietų priespaudos, nustatys draugingus savitarpio santykius.

• Los Angeles kv. Kazimiero liet. parapijos klebonas kun. J. Kučingis yra suplanavęs šalia parapijos salės pastatyti mokyklą. Ji turėtų 4 klases, kiekvieną — 40 mokinių, be to, būtų mokyti kambarys, salė ir kt. Mokykla numatoma baigti rudenį. Kaštus apie 30,000.

• Daininkė Florence Korsakaitė dalyvavo viename muzikiniam vaidinime televizijai.

VIRŠUJE: Lietuvos Atsiminimų radijo programų direktorius Jokūbas J. Stukas, vadovavęs amerikiečių prekybos ir pramonės vedėjų ekskursijai aplink pasaulį, praeitą savaitę savųjų buvo sutiktas Idlewilde aerodrome ir paskiau priimtas Valaičių svetainėje. Iš kairės į dešinę: (sėdi) muz. A. Kačanauskas, J. Mažulaitienė, L. Stukas, M. Stukienė, Jokūbas J. Stukas, solistė Lionė Jodytė-Matthews, J. Stukas, Sr., Iz. Dilienė, Stovi: Pr. Vaškas, O. Klimašauskaitė, R. Cooper, Ruth Ebenger, Br. Venckienė, Kl. Bagdonavičius, R. Mickevičiūtė, O. Bagdonavičienė, O. Skurvydienė, A. Mickevičiūtė, Charles Harper ir šeimininkai, Ona ir Jonas Valaičiai. Stuko vadovaujama amerikiečių grupė, savo kelionėje aplink pasaulį, aplankė apie 20 valstybių, ir visur buvo sutinkama Amerikos ambasadorių. J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

BARAS IR RESTORANAS

JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas

Stiklinis baras. Viena gražiausių užėgų Brooklyne.

273 GRAND STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonas: Evergreen 4-9533

NORI PIRKTI AR PARDUOTI NAMUS—TAIP PAT APDRAUDŲ REIKALAIS KREIPKIS Į

American Home Realty

84-14 Jamaica Ave. WOODHAVEN, 21, N. Y.

TEL. HICKORY 1-5220

(Forest Parkway Stotis)

WILLIAM J. DRAKE

Licensed Real Estate Brokeris

Pagalvok apie savo ateitį, ieškok tinkamą namą savo šeimai ir sau. Neatidėliok, bet ieškok, tad kreipkis į AMERICAN HOME REALTY. Šiai firmai vadovauja patyręs William J. Drake. Jis gerai apylinkę pažįsta, nes čia buvo kandidatu į Kongresą.

LIETUVIAMS SPECIALUS PATARNAVIMAS

Šioje firmoje apdrausk savo namus, baldus nuo gaisro. Apdrausk nelaimingus atsitikimus prie savo nuosavybės.

Mes surandame jums paskolą namams.

TEL. HI 1-5220

KARLONAS

FUNERAL HOME

Lietuviams tarnauja daugiau kaip 20 metų.

280 CHESNUT STREET

NEW BRITAIN, CONN.

Telefonas 9-1181

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS

and TRAVEL AGENCY, Inc.

Licensed by USSR

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272

NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street — MI 2-2452, MI 2-1681, Bowling Green 9-6992

* Siųsti galima tik naujus daiktus. * Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietai pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose, gavėjas nieko nemoka. * Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių medžiagų, odų avalynę ir kitą ką žemiausiomis kainomis. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Neatidėliotinais mes painformuojame savo klientus apie siuntinių išsiuntimą ir jų pristatymą. * Klientų patogumui patarnaujama jų gimtoje kalboje. Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Šeštad. ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 SECOND AVENUE
NEW YORK 3, N. Y.
ORegon 4-1540

832 NORTH 7th STREET
PHILADELPHIA 23, PA.
WALnut 3-1747

107 SO. VERMONT AVE.
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUnkirk 5-6550

1241 N. ASHLAND AVE.
CHICAGO 22, ILL.
HUMboldt 6-2818

651 ALBANY AVENUE
HARTFORD 6, CONN.
CHapel 7-5164

11601 JOS. CAMPAU AVE.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

Norėdami gauti daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogą.

AUKOS LIETUVIŠKAJAI MOKYKLAI PAREMTI

Į paskelbtąjį LB New Yorko Apygardos vaju vietos lietuviškajai Maironio vardo šeštadienei mokyklai paremti su lyginti stambia auka atsiliepė senosios kartos lietuvis Jonas Šiaučiūnas. Jis atsiuntė 100 dolerių čekį. Toks gražus pavyzdys visiems akivaizdžiai parodo, kaip turi būti remiamas lietuviškos mokyklos palaikymas ir jos ugdymas.

LB New Yorko Apygardos Valdyba išskirtiną ir nuoširdžią padėką reiškia Jonui Šiaučiūnui, kuriam, aišku, ateity už jo auką atsidėkos Maironio mokyklos auklėtiniai, stodami į lietuviškos veiklos barą, kai dabartiniai veikėjai bus pavargę nuo amžiaus naštos...

Taip pat LB apygardos valdybos nuoširdžios padėkos nusipelnė žemiau išvardintieji asmenys, atsiliepę į paskelbtąjį vaju sekančiomis sumomis:

Po 10 dol. — A. Korsakaitė, O. ir J. Jankevičiūtės, V. Beleckas, dr. J. B. Dičpinigaitis, dr. J. Snieškienė, D. ir V. Anonai.

Po 5 dol. — kun. J. Pakalniškis, kun. A. Račkauskas, A. Maceika, M. Kregždienė, B. Svalbonas, J. Valaitis, A. ir E. Vilčinskai, St. Šileika, J. Klemejerienė, V. Kašuba, K. Karečka, V. Tamkevičiūtė, dr. J. Urbonavičiūtė, Al. Vakselis, dr. Tercijonas, J. Maurukas, V. Gudelis, J. Matycakas, A. Dimas, J. B., S. ir P. Leveckiai.

Po 3 dol. — J. Jankus, P. Gaurys, V. Gerulaitis, J. K. Klimavičius, dr. M. Bintakys, Tamošickas.

Po 2 dol. — J. Milukas, J. A. Pumpučiai, J. Landsbergis, J. Makauskis, V. ir J. Vilišius, J. Grigienė, S. Danisevičius, A. M., A. Reventas, dr. R. Saldaitis, J. Pakalka, J. Petrušis, J. Saštatauskas, Mičiulis, Misevičiai, V. Zelenis, kun. V. Dabušis, X. Y.

Dėkodama jau aukavusiems, LB Apygardos Valdyba laukia paramos ir iš kitų gerųjų lietuvių. Maironio vardo mokyklai paremti aukas prašoma siųsti šiuo adresu: Mrs. A. Dumbrienė, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

LB New Yorko Apygardos Valdyba

Dr. Jurgiui Brožaičiui iškeliavus

Kuomet dr. Jurgis Brožaitis iš Chicagos, kur jis nuolat gyveno, į New Yorką atvykdavo, jis visuomet lankydavo savo giminę, lietuvių taip mėglamą solistę Jonuškaitę — Zauzienę. Nors laikas ir įvykiai giminių ryšius tarp Zauzienės ir Brožaičio (buvęs Lietuvos Užsienų Reikalų ministeris dr. Dovas Zauzius buvo Jurgio dėdė) apdildė, tačiau bendras Mažosios Lietuvos ilgesys sudarė jų ilgų minčių pasidalinimų plat-formą.

Gimęs 1906 m. birželio 8 d., arti Klaipėdos esančiame Slengių kaime stambių ir pastūrinčių ūkininkų šeimoje, baigęs 1924 m. Klaipėdos Lužės gimnaziją, jis kurį laiką dirbo konsulo Reišio vadovaujamoje "Sandėlio" bendrovėje. Tada stojo į Karaliaučiaus Aukštąją Prekybos Mokyklą ir tęsė ekonominių mokslų studijas Koelne ir Frankfurto/M. universitetuose. Pastarąjį baigęs 1933 m. darbu "Palikimų dydžio svyravimai nuo 1930 m. sausio 1 d. d.," jis įsigijo diplomuoto komersanto (Diplom-Kaufmann) vardą. Studijų atostogų metu protarpiais praktikavosi Credit Lyonnais banke Paryžiuje.

Grįžęs į Lietuvą, kurį laiką redagavo Klaipėdoje Keleivį, tada dirbo Lietūkyje ir apie tris metus Kainų Tvaryktojo (d-ro Vlodo Juodeikos) įstaigoje, kur, be nuolatinių įvairių prekių tyrimų, dirbo prie naujo tabako monopolio projekto. Kadangi Jurgio praktiški darbai parodė jo mokslinius palinkimus, jis galutinai pasirinko ekonomijos mokslinę kryptį — profesoriavimą, stojo 1938 m. į Londono Ekonominį ir Politinių Mokslų Institutą ir, prof. Plant priežiūroje, ruošėsi daktaratui.

Bet 1939 m. prasidėjęs antrasis pasaulinis karas jį vertė grįžti į Lietuvą, kur jis stojo į Vilniaus universitetą profesoriaus asistentu.

Už 1940 m. lapkričio 14 d. apgintą disertaciją "Lietuvos pramonės kaštų struktūra" gavo Dr. rer. oec. laipsnį. Jurgio mokslininko darbas nutūko, kai jis 1941 m. anksti pavasarį panaudojo "repatriacijos" kelią sprukti iš bolševikinio pragaro Lietuvoje į Vokietiją. Bet 1942 m. jis vėl yra Lietuvoje ir grįžta į Kainų Tvaryktojo įstaigą, kol 1944 m. antroji bolševikinė banga jį nunešė į Vakarų Vokietiją.

Čia jis kelis metus gyvena, kaip ir visi lietuviai, spalvingą DP gyvenimą, kol 1948 m. stoja vertėju į amerikiečių Darbų Tarnybą Vokietijoje.

1949 m. atvykęs į Ameriką, dirbo iki 1952 m. fabrike ir vakarais, protarpiais, dėstydavo pačiam keliuose kolegijose. 1952 m. gavo profesoriaus vietą Buena Vista College, Storm Lake, Iowa. Po kelių metų jis grįžo į Chicago, dirbo įvairiose vietose, ypatinai atskaitomybės (accounting) įstaigoje ir įsigijo Nuosavybės rikiuotojo (Real Estate broker) ir Draudimo (Insurance broker) licencijas. Šį rudenį jis būtų išvykęs į Kaliforniją, kur viename College buvo susitaręs profesoriavimui. Jis pats projektavo ten dviejus metus pasilikti ir, grįžęs į Chicago, atidaryti savą Atskaitomybės biurą.

Jurgio motina, gim. Zauziūtė, mirusi apie 50 metų amžiaus (taip pat nuo širdies smūgio) paliko tris vaikus: Jurgį, Metą ir Mildą. Apie Metą, lankiusią konservatorijos piano klasę, nėra žinių. Mildą, mokytoją, ištėkėjo už Lietuvos armijos karininko Lesniausko, emigravo į Argentiją, iš kur vėliau persikėlė į Kanadą.

Jau prieš ketetą metų Jurgis ištiko pirmąsias širdies smūgis, apie kurį jis beveik niekam nepasakodavo. Prieš keturias savaites jį ištiko antrasis. Smūgis neatrodė pavojingas, nes nors

ligonis į darbą ir nevykdavo, jis namuose keldavosi ir atrodė gana stiprus. Jį dažnai lankydavo gydytojas dr. Šaulys (dr. Šaulys yra vedęs vieną ponios Zauzienės-Jonuškaitės dukterų) ir išpėjo apie ligos rimtį. Bet Jurgis jautėsi jaunatviškai ir gydytojo patarimų ne visada paisydavo. Kovo 20 d., vakare prieš mirtį, jis išklauzė radijo žinias, dar kiek parašė ir nuėjo ilsėtis. Kitą rytą, ketvirtadienį, kovo 21, pavasario pradžios dieną, apie 10:30 val. buvo rastas negyvas, pakirstas širdies smūgio.

Kovo 24 d., antradienį, po pietų 1 val. velionis buvo palaidotas Chicagos Lietuvių Tautinėse kapinėse. Laidotuvisė dalyvavo 21 mašina — apie 100 žmonių. Prie grabo apeigas atliko kun. Pauperas, kurio parapijos narys velionis buvo. Su velioniu atsisveikino kalbomis Jonas Peteraitis, M. Purvinas, Emilis Nauburas, Jonas Valaitis ir kun. A. Trakis. Ant kapo sudėtoje vainikų krūvoje matėsi ir New Yorko Maž. Lietuvos Rez. Sąj. Centro Komiteto vainikas.

Registruojant faktus reikia pabrėžti, kad Amerika savo katile Jurgio nesuvirino, "nesuamerikonino". Nors jis ir konkrecių mokslų žinovas buvo ir pinigų vertė gerai suprato, jis nepašėlo kokių nors auksinių veršų. Dolerių teusidirdo tiek, kiek reikėjo pragyvenimui (su maža atsarga banke). Kelionės reikalams turėjo savo mašiną.

Jurgis nepriklausė jokiai politinei srovei. Visuomeninės aspiracijos reikė per Chicagos Mažliet. Draugiją. Politinių viešų ginčų spaudoje jis ne tik vengė, bet juos laikė stambiu kultūrinio atsilikimu. Praeitą vasarą jis buvo vienas organizatorių, rengusių Čikagiečių ekskursiją į Mažlietuvų Rez. Sąjūdžio atstovų suvažiavimą Toronte, kuriame jis pats dalyvavo ir paskui su jaunimu

Vilius Bražėnas

linksminosi iki vėlyvo vakaro. Jis buvo kovingas protestantas ir dažnai piktindavosi mažlietuvų neatsparumu katalikybei. Nekartą jis diskutuodavo klausimą, ar lietuviybė nesanti mažlietuviams virtusi keliu į katalikybę.

Ateities Lietuvą jis matė tokią, kokią ją paliko: nepriklausomą ir suvereną. Su galimybe, kad Lietuvai gal teks būti mažai provincijai Jungtinėje Europos valstybėje, vengė skaitytis. Tačiau, stipriai pabrėždavo, kad ateities Lietuva turėsinti kreipti didelį dėmesį į Vokietiją ir su ja stengtis būti geruose santykiuose. Mažlietuvų ateities uždavinys neturys būti kovoti su vokiečiais, bet būti tarpininkais tarp lietuvių ir vokiečių, vesdami abi tautas į draugiškus santykius.

Su Jurgiu į kapines nuėjo įdomi asmenybė. Tebūnie jam lengva mūsų antrosios, gerosios tėviškos žemelė. M.G.

(Bražvilius) feljetonistas, "Norumotos šypsenos" ir "Kolorijos ir doleriai" autorius, Lietuvos Skautų Brolijos vyr. lauzavėdys, iš Stamford, Conn., praves Jaroško kvarteto koncerto programą, bal. 18 d. Grand Paradise, Brooklyne.

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS
JUOZAS KAZLAS
Savininkai

- SUNOCO -

Tel. APlegatė 7-9515
GAS - OIL - TIRES
BATTERIES
A to Z LUBRICATION
588 Jamaica Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Highland Place kampas

Joseph Andrulis Insurance

Perkant - parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių takų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders).

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadieniais 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
SAVININKAS

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVERgreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinomis kainomis.

DĖMESIO!

LIETUVIŠKA DUONA
LIETUVIŠKAS ŠURIS
LIETUVIŠKOS DEŠROS

IR SKILANDŽIAI

LITHUANIAN BAKERY
131 INSLEE PLACE
ELIZABETH, NEW JERSEY

JONAS ANDRULIS
MICHIGAN FARM CHEESE, Inc.
FOUNTAIN, MICHIGAN

Norintieji įsigyti šių skanių lietuviškų produktų, kreipiasi į jų gamybos generalinį atstovą:

PETRĄ LISAUSKĄ

64-09 Clinton Avenue, Maspeth, New York
Tel. TW 4-8087

Praeitą savaitę iš kelionės aplink pasaulį sugrįžęs Lietuvos Atsiminimų radijo programų direktorius Jokūbas J. Stukas savo bendradarbių tarpe. Iš kairės į dešinę: L. Stukas, J. Valaitis, Jokūbas J. Stukas, A. Kačanauskas. J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

PAAIŠKINIMAS DĖL PLOKŠTELIŲ

Praeitą vasarą, kitų paskatintas, ėmiausi iniciatyvos įgroti į plokšteles savo lietuviškus maršus. Tai paskelbęs spaudoje, iš visuomenės susilaukiau gražaus pritarimo, aukų ir prenumeratų. Į mano užsimojimą malonų dėmesį atkreipė ir lietuvių spauda.

1958 m. lapkričio 5 ir 6 d. d. Stutgarte Stutgarto pučiamųjų orkestras, man pačiam diriguojant, įgrojo į juostą dvyliką maršų, kurių plokšteles prenumeratoriams prizadėjau atiduoti Kalėdoms. Įgrojimas puikiai pavyko ir į Ameriką sugrįžau patenkintas. Žymesnieji muzikai, pasiklausę maršų iš juostos, buvo maloniai nudžiū-

ginti. Prieš pat Kalėdas iš žymios firmos, kuri gamino mano plokšteles, gavau pirmąją plokštelę. Ji buvo be jokių trūkumų. Beje, kai po Naujų metų atėjo visas plokštelių transportas, pastebėjau didelę firmos klaidą: klaidingai sunumeruota maršų eilė. Tokios plokštelės negalėjau prenumeratoriams ir pirkėjams atiduoti. Teko visas plokšteles grąžinti firmai, kad pataisytų.

Štai šiomis dienomis firma pataisytas plokšteles vėl pristatė. Bet, didžiam nustebimui, plokštelės nepataisytos ir vėl kartojasi senoji klaida. Teks trečią kartą visas plokšteles vėl grąžinti firmai ir, jei geruoju

nebus susitarta, teismo keliu įieškoti tiesos.

Šis įvykis, visai ne nuo manęs priklausęs, mane sujaukdino. Žinau kad malonūs to darbo rėmėjai, prenumeratoriai ir šiaip visa eilė lietuvių nekantriai laukia plokštelių, o jų štai nėra ir nėra. Todėl šiuo viešu laišku noriu informuoti visuomenę mano plokštelių reikalu, paaiškinti esamą padėtį ir paprašyti kantrybės, nes vieną dieną plokštelės tikrai pasieks visus tuos, kurie jų laukia. Šioje padėtyje viena viltis gaivina mano nuotaiką, būtent, kad pats maršų įgrojimas ir užkordavimas tikrai puikiai pavyko ir, tikiu, įsigijusieji plokšteles neliks apvilti.

BRONIUS JONUŠAS

Praeitą sekmadienį Vilniaus radijas (per Maskvą) perdavė Alytuje įvykusio masinio susirinkimo kalbas, kuriose pikta buvo puolami: prel. J. Balkūnas, J. Kardelis, prel. M. Krupavičius ir kiti. Ypač buvo atakuojamas prel. J. Balkūnas

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS Baras ir Restoranas

Lietuviškos gamybos
pietūs, vakarieniškos ir užkandžiai
SPAUDOS KIOSKAS
GERIAUSI GERIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Salės šokiais, vestuvėms ir kitokioms pramogoms
prieinamos kainomis. Lietuviškų organizacijų
susirinkimų patalpos nemokamai. Visais reikalais
kreipiamasi į klubo reikalų vedėją K. VAITAITI.

280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-9672

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Vairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gerimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Vtginia 3-3544

REPUBLIC WINE & LIQUOR STORE

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAIČIAI
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 7-2089

AKADEMINIO SKAUTŲ SAJUDŽIO
New Yorko ir Hartfordo - Waterburio skyriai kviečia
rytinio pakraščio visuomenę atsilankyti į

JAROŠEKO KVARTETO KONCERTUS

KVARTETUI AKOMONUOJA MUZ. A. MROZINSKAS

New Yorke

Šeštadienį, balandžio 18 d. 7 v. v.

318 GRAND STREET, BROOKLYNE

Šokiais groja R. Butrimo 8 žmonių orkestras į
Staliukus rezervuoti iš anksto pas Rasą Arūnaitę. Tele-
fonas VI 7-6336. Bilietus galima gauti pas akademikus
skautus, Ginkų svetainėje, Brooklyno ir Maspetho
Piliečių Klubuose ir Atletų Klube.

AUKA: 2.50 dol. - numeruotos vietos
2.00 dol. - nenumuotos vietos
1.50 dol. - skautams ir moksleiviams

Hartforde

Sekmadienį, balandžio 19 d.,

LIETUVIŲ AMERIKOS PILIEČIŲ KLUBO SALEJE
227 Lawrence Street, Hartforde

ŠOKIAI PRIE PLOKŠTELIŲ MUZIKOS

Bilietus galima įsigyti Hartforde pas V. Pileiką, telefo-
nas CH 6-3427, Waterburyje pas A. Kudirką, PL 6-9302.
Bilietų kainos - 1.50 dol. ir 1.00 dol.

BANGA TELEVISION

V. ZELENIS, Savininkas

34-23 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

PARDUODAMA SU NUOLAIDA:

Televizija, radijas, III-FI fonograifai (tape recorders),
oro vėsintuvai, langams ventiliatoriai, dulkių siurbiai
40% nuolaida vokiškiem III-FI aparatams.

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS, HI-FI
Darbo valandos kasdien iki 7 v. v. Tel. AP 7-0349

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžini-
gai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobilui
reikalingas bet koks - didelis ar mažas - pataisymas.

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

85-42 WOODHAVEN BLVD. WOODHAVEN, N. Y.
(86th Avenue kampas, prie Jamaica Avenue)
Telefonas Vtginia 6-9683

VISI Į TALKĄ SPORTINIAM JAUNIMUI

NEW YORKO LIETUVIŲ SPORTO KLUBO

ir

BROOKLYNO LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBO
SPORTININKAI

RUOŠIA

ŠOKIŲ VAKARĄ

(SU ĮDOMIA JUMORISTINE PROGRAMA)

BALANDŽIO 11, 1959 (ŠEŠTADIENI)

VAKARŲ PRADŽIA 8.00 VAL. VAK.
APREIŠKIMO PARAPIJOS SALEJE,

NO. 5th and HAVEMEYER STS.

Lietuvos Asimilacija
 JAV LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS
 PRIEŠ LAIDOTUVIŲ DIRMĄ
 NEVILKITE LAIKĄ
 LAUKIAMIŲ TEVIŲ
ŠEŠTADIENIAIS
 10 val. ryte
slotis WEVD
 DIREKTORIUS JOKUBAS
STUKAS
 1264 WHITESIDE HILLSIDE N.J.
 WAVERLY 6-3325

Sportas

Lietuvių sporto klubo praėjusio sekmadienio rungtynėse su Minerva S. C. išsikovojo vertingus du taškus, sudorodami priešininką 5 - 2 (2 - 1). Įvarčių autoriai Beleckas 2, Kliučka 2 ir Budreckas.

Patys mažieji, pirmose šių metų rungtynėse įveikė Koltsman mažiukus 5 - 0. Čia įvarčių medžiotojais pasireiškė Bagdžiūnas įkirtęs 2, Bagdonas, Kepenis ir Šukys.

Ši sekmadienį LSK pirmoji komanda žaidžia prieš French S. C. jų pačių aikštėje, 231 Hillside Ave., Bellerose, L. I. Pradžia 3:30 val. p. p.

Šiaurės Amerikos sporto žaidynės

Balandžio 4 - 5 (šį savaitgalį) Detroite įvyksta Šiaurės Amerikos Lietuvių Sporto Žaidynės, į kurias atvyksta apie 400 Lietuvių sportininkų iš Bostono, Chicago, Clevelando, Hamiltono, Hartfordo, Montrealio, New Yorko, Rochesterio, Toronto, Waterburio, Worcesterio ir paties Detroito.

Šių Žaidynių nugalėtojai taps 1959 metų Šiaurės Amerikos Lietuvių meisteriais vyrų, moterų, jaunių ir jaunučių krepšinyje, vyrų, moterų ir jaunučių tinklinyje, kachmatuose ir stalo tenise.

Šeštadienį 9 val. ryte žaidynės vyks šiose salėse: Holy Redeemer gimnazijos (W. Vernor Hwy prie Junction), St.

Hedwigs (Junction prie Michigan Ave.), Patton Park (Woodmere prie w. Vernor Hwy) ir G.A.B. Bldg. (kampas Grand River ir Cass Ave.).

Sekmadienį 10 val. ryte vyks žaidynių finalai Holy Redeemer gimnazijos salėje. Tik kachmatai ir toliau bus žaidžiami Patton Park salėje.

Šeštadienį 8 val. vak. Ukrainiečių salėje (Martin prie Michigan Ave.) įvyks sportininkų linksma vakaris.

LB Detroito apylinkės valdyba, kuri globoja šias žaidynes, kviečia detroitiečius gausiai lankytis, parodydami mūsų jaunimui, kad jis nėra paliktas vienas. Paremkime šiandien tuos, kurie rytoj stos mūsų vietoje.
V. KUTKUS

Vytautas Mazelis

FOTOGRAFAS - PORTRETISTAS
 422 MENAHAN STREET, BROOKLYN, N. Y.
 Telefonas HY 7-4677

D. KLINGA

FAKSO PILDYTOJAS
 VERTĖJAS
 337 Union Avenue
 BROOKLYN 11, N. Y.

Visame New Yorke nerasite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte -- koncertą, vestuves, prakalbas ar šokių -- salėse gali tilpti nuo 25 iki 2000 dalyvių.

L. MOLIN - REIKALŲ VEDĖJAS
 320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
 Telefonas: EVERgreen 7-1123

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISUNAS, Savininkas
 TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR III - FI
 Darbas garantuotas Priimama iki 10 v. v.
 101-23 112th Street RICHMOND HILL 19, N. Y.
 Telefonas Virginia 6-6895

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
 Telefonas: VIRGINIA 6-1800

White Horse Tavern

Baras, Restoranas ir Salė
 Duodami pašaldytuviniai pietūs

86-16 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
 Telefonas: Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
 Savininkas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
 Direktorius Reikalų Vedejas
 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
 NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

SHALINS FUNERAL HOME

F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
 84-02 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y.
 KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. Virginia 7-4499

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVICIUS, Direktorius
 410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 Telefonas: STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
 9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
 Vėsiamos Koplyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius (vairiems reikalams).

AUGUST P. GUSTAS, Inc. LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

354 MARCY AVENUE BROOKLYN, N. Y. TEL. EVERgreen 7-4774

Šios naujai įrengtos koplyčios yra vos du blokai nuo Broadway. Lengvai pasiekiamas, važiuojant BMT, INS linijų traukiniais ir autobusais. Daug vietos automobiliams pasistatyti.

VIENYBĖ

Vyt. Sirvydas

Imigracijos inspektorius, buvęs Vienybės redaktorius ir dabartinis jos bendradarbis, atvyko į New Yorką aplankyti savo artimųjų, draugų ir pažįstamų.

P. Šimėnienė

Moterų Vienybės pirmininkė, praneša, kad ateinantį antradienį Artūnų namuose, 86-04 94th St., Woodhavene, įvyks Moterų Vienybės susirinkimas, kuriame bus svarstoma jubiliejinio parengimo reikalai.

Dr. J. K. Valiūna

Neris International direktorių, kovo 18 d. žmona Elena apdovanojo sūnum, kuris pakrikštytas Sauliaus Petro Algirdo vardais. Naujagimis buvo 8 sv. 14 uncijų. Dabar Valiūnai auginą 4 vaikus.

Ligija Čepienė,

vyr. skautininkė iš Bostono, bal. 5 d. dalyvavo New Yorko skaučių tunto sueigoje, kuri įvyks balandžio 5 d. 12 val. Apieškimu par. salėje. Skautės dalyvauja uniformuotos.

F. Morkus

su žmona Amelia stunčia linkėjimus iš Akron, Ohio, kur Velykų šventėms buvo nuvykę aplankyti draugų.

A. Anariuškevičius

laikrodininkas, po sėkmingos operacijos ligoninėje, grįžo į namus ir baigia sveiktis.

TARPTAUT. STUDIJŲ DIENOS COLUMBIA UNIVERSITETE

Ši savaitgalį, balandžio 4 ir 5 d. d., įvyks tarptaut. studijų dienos Columbia Universiteto patalpose. Šešt. balandžio 4 nuo 10 val. r. iki 6 v. v. bus skaitomos paskaitos Sovietų imperikalizmo temomis. Tai įvyks Earl Hall. Meno vakaras ir šokiai įvyks šeštadienį 8:30 v. v. Columbia Bakerfield House, 218 gatvė ir Broadway. Įėjimas į vakarą \$1.00. Sekmadienį, bal. 5 d., 7 v. v. bus tautinių šokių ir muzikos festivalis. Tai įvyks Earl Hall. Šoks ir lietuvių grupė. Visi kviečiami dalyvauti šiose studijų dienose.

Gerbiamam Konsului
VYTAUTUI STAŠINSKUI,

jo žmonai ALDONAI BERNOTAITEI - STAŠINSKIENEI
mirus, gilią užuojautą reiškia
RYTŲ SPORTO APYGARDOS SPORTININKAI

Nuoširdžiam sportininkų bičiuliui
KONSULUI VYTAUTUI STAŠINSKUI,
jo mylimai žmonai ALDONAI mirus,
didžiojo skausmo valandoje užuojautą reiškia
LIETUVIŲ SPORTO IR ATLETŲ KLUBŲ
VALDYBOS IR SPORTININKAI

JAUNIMO VAKARAS

Kovo 21 dieną Ukrainiečių Kultūros Rūmuose New Yorke, ukrainiečių jaunimo iniciatyva buvo suruoštas komunistų pavergtųjų kraštų jaunimo vakaras. Dalyvavo būrys vengrų, korėjiečių, bulgarų, lietuvių ir korejiečių, bulgarų, lietuvių ir ukrainiečių jaunimo.

Vakaro vedamoji mintis buvo tautų tarpusavio geresnio pažinimo reikalingumas kovoje prieš komunizmą. Čia ukrainiečiai giliau panagrinėjo rusų pastangas suniekti ukrainiečių tautos politinius bei kultūrinius siekimus amžių bėgyje, prirašant viską rusų sąskaiton. Vengrai supažindino klausytojus su savo literatūros įžymybėmis. Korėjiečiai pademonstravo keletą savo liaudies žokių ir dainų.

Lietuvių vardu Vyt. Strolia trumpai apibūdino spaudos draudimo laikotarpį ir vargo mokyklos reikšmę tautiniam atgimimui.

Programoje, šalia vengrų ir ukrainiečių, dalyvavo ir Lietuvių Tautinių Šokių Grupė, vad. J. Matulaitienės.

Numatoma ateityje suruošti ir daugiau tokių bendravakarių. (sa)

SANTARIČIŲ POBUVIS

Kovo 21 d. Audėnų namuose įvyko Lietuvių Studentų Santaros New Yorko Skyriaus susirinkimas. Skyriaus pir. A. Butas kalbėjo apie šio skyriaus ateities veiklą. Po to kol. V. Krivickas skaitė paskaitą tema: "Lapas iš Lietuvos socialinės istorijos", kurioje jis plačiau nušvietė Nepriklausomos Lietuvos žemės ūkio reformą bei jos pasekmes.

Diskusijų metu, kurios buvo gana ilgos ir įdomios, p. Audėnas papildė kol. V. Krivicko iškeltus klausimus. AB

L. B-nės pirmosios New Yorko apylinkės valdyba šaukia visuotinę susirinkimą, kuris įvyks šį sekmadienį, bal. 5, 12 val. Apieškimu par. mokyklos patalpose.

Praeitą savaitę Vienybės redakcijoje lankėsi svečias iš Toronto, Kanados, A. Kuolas (dešinėje), lydinas vietos lietuvių protestantų parapijos klebono kun. P. Dagio (viduryje). Svečias aiškina redaktoriui J. Tysliavai savo sumanymą išleisti specialų Toronto lietuviams skirtą Vienybės numerį. A. Kuolas yra nuolatinis Vienybės korespondentas Toronto, Kanadoje.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Mirė Aldona Stašinskienė

Praeitų Velykų vakarą, apie 8 val., nuo širdies smūgio mirė Aldona Marija Bernotaitė Stašinskienė, Lietuvos Konsulo New Yorke Vytauto Stašinsko žmona, 53 m. amžiaus.

Aldona Marija Bernotaitė Stašinskienė, Juozo ir Malvinos Vrubliauskaitės Bernotų duktė, gimusi 1906 m. sausio 12 d. Vilniaus krašte. Baigusi Aušros gimnaziją ir iškliausi teisių kursą Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Ištėkėjo 1933 m. spalio 10 d. Amerikoje nuo 1939 m. kovo 15 d. Prieš tai gyveno Briuselyje, Belgijoje, kur velionės vyras Vytautas Stašinskas buvo Lietuvos diplomatinio atstovo pareigose.

Aldonos Stašinskienės netikėta mirtis — skaudus moralinis smūgis New Yorko lietuvių visuomenei, kurios veikime velionė visą laiką aktyviai dalyvavo. Buvo visų mylima ir gerbiama veikėja. Karo metu veikė Amerikos Raud. Kryžiuje ir visą laiką buvo BALF'o 100 skyriaus parė.

Mirusios kūnas buvo pašarvotas J. Garšvos įstaigoje, kur praeito trečiadienio vakarą, dalyvaujant kun. J. Gurinskui, įvyko gedulingos apeigos. Laidotuvės į Kalvarijų kapus, po pamaldų Aušros Vartų bažnyčioje, įvyko praeitą ketvirtadienį, balandžio 2 d. Liko vyras Vytautas, motina ir dvi seserys, Irena Bagdonienė ir Danute, Sibire, sesers vaikai, Algirdas Bagdonas su šeima New Yorke ir Rimgaudas Bagdonas Hamilton, Ont., Kanadoje.

K. Druga,

Lietuvos Nepriklausomybės Tautos atstovas Vokietijoje, kalbės balandžio 12 d., sekmadienį, 4 val. p. p. Lietuvos Laisvės Namuose, New Yorke. Be to, kalbės V. Rastenis, LNT pirminkas.

Aldona Stašinskienė, lydima savo vyro Vytauto Stašinsko, Lietuvos Konsulo New Yorke, lankosi Vienybės namuose. Tai buvo praeitą vasarą...

GERBIAMAM KONSULUI
VYTAUTUI STAŠINSKUI

jo mylimai žmonai ALDONAI mirus,
šią liūdesio ir skausmo valandą
nuoširdžią užuojautą reiškia

MOTERŲ VIENYBĖ